

ԳՐԱԹԻՒՆ

Ամս Շ ՇԱՅԱԹ օրեր կը հրատա-
սուի :
80 թուոց համար 2 արծթ. մէն.
կանխիկ վեցամսեայն 30դր. է հա-
տը 40 փր. Ծանուցմանց տալը 3
դուրս է մէկ անգամի համար :

ԳՐԱԹԻՒՆԿԱՆ ԼՐԱԳԻՐ

Գուրս երթալքներուն ծախք
բաժանորդաց չ'վերաբերիր :
Լրագրոյս վերաբերեալ որ և է
գրուածք ուղղելի առ Տնօրէնն
'ի Կ. Պօլիս Գուրսու խան վարի
յարի թիւ 8-9 :

Ա.Զ.Գ.ԱՅԻՆ ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ ԱՌԵՒՏՐԱԿԱՆ

Ա.Զ.Գ.ԱՅԻՆ

ԾԱԾԿԵԱԼ ԴԱՆՁ

Խնչպէս նախորդ թուով ծանուցած
էինք, ֆաղ. Ժողովը Տնտ. խորհրդոյ հետ
ազգային պարտուց վճարման վրայ ընդ-
երկար խորհելէն վերջը՝ առանց որոշում
մը տալոյ, Զատիկէն յետոյ գումարուելիք
նկատեալն թողուց այդ ինչովը :

Ժողովուրդը աղէկ գիտէ որ այս ազ-
գային պարտուց բարձման համար Հանգա-
նակութիւն մը բացուեցաւ ձեռնարկ Ս.
Պատրիարք Հօր, որոյ տեղեկագիրն տես-
նուեցաւ մօտերս թէ 600 ոսկւոյ գումար
մը տակաւին անյայտ մնացած է :

Մենք չենք ուզեր Հանգանակութեան
հաւաքման մանրամասնութեանց մէջ ժր-
տել. զի այդ պարտքը նախատու անձանց
կը վերաբերի : Այլ կուզեմք այդ հանգա-
նակութեան անտեղութիւնը ներկայացը-
նել :

Սահմանադրութիւնը վստուց և եկե-
ղեցեաց վրայ տուրք մը դրած է առ կեդ-
րոնական անտուկն : այս տուրքը օրինաւո-
րապէս հաւաքուելու եղանակին մէջ չէ
այսօր և Ժողովուրդն այնպէս կարծած է
թէ 7-8 բեռ պարտուց տակ ճնշուած է
առանց պահանջք մ'ունենալու :

Մենք աղէկ գիտեմք որ շատ վանքեր,
շատ վանահայրեր և առաջնորդներ, թե-
րեւս թաղ. խորհուրդներ տակաւին իրենց
պարտքը վճարած չեն առ կեդ. Մետուկն :
Շատ վանահայրեր մուքովայի ստակը
կլլած են, նոյն խի՛ պաշտօնեայնէր կան
որոնք մեծագումար ամսական մը առնել-
նէն վերջը կեդ. անտուկին քանի մը
հազարներ պարտք ունին : Օրինակի հա-
մար, Ս. Պատրիարքը Ս. կարապետի վանուց
33000 դր. մուքովայի պարտքը տակա-
ւին չէ վճարած. չեմք գիտեր վաճառքը վը-
ճարած չէ թէ ինքը : Ասկէց զատ Ս. Պատ-
րիարքը 10000 դր. ամսական մ'ունենա-
լով և ամեն ամիս ընդունելով իսկ՝ 30000
դր. ի չափ պարտք ունի կեդ. Մետուկին :

Ուստի կը զարմանամք երբ վարչու-
թիւնը և Տնտեսական խորհուրդը ազգին
պահանջները այսպէս երեսի վրայ կը թո-
ղուն, և կը ձգեն որ մասնաւորք ազգե-
ցութիւն բանեցունեն կեդ. Մետուկին վը-
րայ : կը զարմանամք երբ կեննեն, կեդ.
Մետուկը իւր պաշտօնէից ամսականները
վճարելու անբաւական է լսելով 150 ոսկի
փոխառութիւն կընեն. ի հարկէ այս փո-

խառութիւնն ալ պարտուց գումարին վը-
րայ պիտի աւելնայ :

Մենք չնորհալալ եմք փոխառու ան-
ձէն, այն է Մեծ. Հալաճեան Բարսեղ է-
ֆէնտիկէն, որ ազգասիրաբար ծառայու-
թիւն կը մատուցանէ Ազգ. Պատրիարքա-
րանին : բայց այս փոխառութիւնը պար-
տու և դատապարտութիւն մ'է վարչու-
թեան և Տնտ. խորհրդոյ, երբ անոյն ո՛չ
միայն 100 այլ թերեւ 5-600 ոսկի առնե-
լիք ունի Ազգը և այդ առնելիքը հետը-
հաւէ փճանալու և փռուելու վրայ է, քա-
նի որ ազգային իշխանութիւնը կը լռէ,
անտարբեր կը կենայ ազգեցութեանց և
ղեղձմանց առջև :

Երեսփոխանական Ժողովոյ մէջ Ազգա-
յին տրոյ վրայ խօսուած ատեն իրաւունք
ունէր Երեսփոխան մը, երբ կըսէր թէ
զվզը նուէրներու վարձեցնելու չէ, այլ
տրոյ, Ժամանակն է որ մենք ալ նոյնը
կրկնենք. երբ Ազգային Պատրիարքարանը
մասնաւորներէ, վանահայրերէ և Առաջ-
նորդներէ պահանջներ ունի բոլորովն մոռ-
ցուած. պարտքերը վճարելու համար հան-
գանակութեան խնդիր յարուցանելը զեղ-
ծում մ'է. պարտքը առնելիքը հաւաքե-
լով կրնայ վճարուիլ : Ասդ. Հանգանակու-
թիւնը աւելի օգտակար կ'ընար ըլլալ, եթէ
դատաւարակութեան մեծ գործոյն սահմա-
նուէր, այն դատաւարակութեան զոր վար-
չութիւնը յաջաւ և սլա՛ մը մոռցաւ :

Ժողովուրդեան աչքին դիմաց մեծա-
գումար պարտք մը կայ դրուած. այս
պարտքը զփողովուրդն ահալել ըրած է : Ա-
մէն օր լրագրաց մէջ պատուց խնդիր մը
կը յաղուի : բայց և ոչ օր մը տեսնիք ու
կարդայինք ազգին պահանջները : Առաջ-
նորդ մը այսչափ գումարմը գրպանը կը
նետէ, վանահայր մը իս հաշիւները կը
ծածկէ, ատենք բնաւ նկատողութեան չեն
առնուիր և ի հարկէ Պատրիարքարանն դը-
րանական տաղնապետ կըլլէ :

Եթէ ազգային կալուածք, մատակա-
րարութիւնք, Ազգային Լեկիւ. աուրք օ-
րինաւորապէս մատակարար ին, ո՛չ Հան-
գանակութեան գործոյն համար Ս. Պատ-
րիարքը այդչափ յաղնեցնել պէտքը կըզ-
գումք և ոչ ատարին անդամը փոխառու-
թեան :

Երբ վարչութիւնը այսանմիջական և
էական կէտերուն ուշադրութիւն չընէր,
երբ ազգեցութիւնք անդադար կը դոր-
ծեն Պատրիարքարանի խորհուրդն մէջ, և
ազգային իշխանութիւնը չեններ կամ չը
տեսնել կընէն, Ժողովուրդն իրաւունքն

է լսել թէ Ազգային վարչութիւնը և իւր
Տնտ. խորհուրդները խղճի մոռք չեն կա-
տարեր իրենց պաշտօնը : Եւ երբ ինքզինքնին
մամնայի անհաշտ թշնամի քարոզողք
այսօր անտուկին վրայ տաղնապ կը յարու-
ցանեն, ոսկի գանձելու դիտմամբ, իրա-
ւունք կունենանք լսելու թէ այնպիսիք
չահատէր են արժանաւոր են, այսինքն վա-
րագուրի տակ Ազգային անտուկի դող են :

Կը լսեմք թէ Ազգային Հիւանդանոցի
պրատուարժան Հոգաբարձութիւնը ըստ
արդարացի պահանջմանց ազգային վար-
չութեան ֆաղաքական Ժողովոյ, որքանու-
յը բարեկարգելու համար միջոյներու
ձեռնարկած է : Այս մասին մեր խնդակ-
ցութիւնը և չնորհալալութիւնը կը յայտ-
նեմք պատուարժան Հոգաբարձութեան :

Օրթագիւղէն Սեպուհ Էսկիճեան ըս-
տապարտութեամբ նամակ մը՝ կարդայինք
Մասիսի 1369 թուոյն մէջ, յորում Մեծ.
նամակագիրը՝ մեր Օրթագիւղի Լսարանի
նկատմամբ դրած յօդուածոյն վրայ դի-
տողութիւն ընելով կը յարէ թէ այդ հաս-
տատութիւնը Բարեսէր ընկերութեան ջա-
նիւքը կաղմուած չէ, ինչպէս մենք ըսած
էինք, այլ քանի մը ուսումնական անձե-
րէ կազմեալ մասնաժողովոյ մը աշխատու-
թեամբը :

Արդարեւ մեր պարտքը չէր Օրթա-
գիւղի Ժողովուրդեան հաստատած Լսարա-
նին վրայ խօսիլ և զայն դուրս և սակայն
ազգային յառաջագիւղութեան համար Լը-
սարանի կարեւորութիւնն ու պէտքը զգա-
լով՝ մեք զգայմամբ շարժեալ ինքնարե-
ւաբար Օրթագիւղի թաղեցւոյ յառաջգի-
ւական եռանդը դուրս և Պօլսոյ միւս
թաղերուն անտարբեր ընթացքը արհա-
մարհած էինք :

Մեծ. նամակագիրը կը յաւելու թէ
Օրթագիւղի Լսարանը Բարեսէր ընկերու-
թեան ջանիւքը հաստատուած չըլլալէն
զատ, նոյն ընկերութեան անդամներէն և
ոչ մին Լսարանի մասնաժողովոյն անդա-
մակից է : Շատ աղէկ. թերեւս մեզ արը-
ուած տեղեկութիւնը սխալ է. և սակայն
փոյթ չէ մեզ համար. բաւական է որ դոր-
ծըն ինքնին արժանի է դուրստից, ոյք և
լինին հիմնադիրք :

Մենք միայն սա կէտին վրայ կը ցա-
լիմք որ լրագրաց այսպիսի բարենպաստ
հաստատութեանց նկատմամբ տուած խը-
րախոյսն ու քաջալերութիւնը մասնաւո-
րայ բժականութեանը կենթարկի :

Երեւոյնականական ժողովոյ ԾԳ. Նիւ-
տին մէջ Ս. Պատրիարքը միշտ առ բաւե-
րը յեղեցեց. «սահմանադրութեան չըն-
ջանակը նեղ է. վերաքննութիւնը կը պա-
հանջուի»: ասոր թէ ոչ եւս Հայոց Պատրի-
արք չեմ: Երեւոյնականական ժողովը պար-
տաւորեցաւ. վերաքննիչ յանձնաժողով մը
կարգել և զայն վստահացնել:

Ռուսի միմէ զարմանալի չէ, երբ աս-
կան յանձնաժողովը յիտաւ չէ բրած. և
ոչ իսկ անգամը հրաւիրեց են իրենց պաշ-
տօնին: Ինչո՞ւ համար Ս. Պատրիարքը
ցարգ ժողովականները չկոչել վերաքն-
նութեան գործոյն: Ինչքէ էր որ վերա-
քննութիւն պօսաց, ինչքէ էր որ ներկայ
Սահմանադրութեամբ գործել անկարելի
դատելով հրաժարական տալու սպառնա-
լիքներ բրած. և ինչքէ է որ այսօր յանձ-
նաժողովոյ անդամները հրաւիրուեալ տն-
փայլ իւր զանաւոր: Ինչ զարմանալի ընթացք
և ինչ անտարբերութիւն:

Տեսնենք թէ ասոր վտանգներ ո՞ւր
պիտի երթայ: Արդէն ժողովարդը զմեզ
կերելի Ս. Հօր ընթացքէն և իրաւունք ալ
ունի, քանի որ Նորին Սրբազան թիւնր
տարօրինակ ընթացիւքը տեղի կուտայ
հասարակաց դաշտէն թիւնր:

Հարաքնն Ծաւարչ ոտորագրութեամբ
զրաւած նամակէ մը հետեւալը կը քաղուի:
«Սակեց երկու ամիս առաջ Սրբազան
Պատրիարք Հօր կողմանէ Արժ. Տէր Սար-
գիսեան Ստեփան վարդապետը իբր վա-
նահայր և խոյսովանաց և առաջնորդական
փոխանորդ քաղաքս խրկուած ըլլալով
ժողովականք անոր վանահայրութիւնը մի-
այն ընդունեցան»:

Ուրախութեամբ սրտի կը լսեմք թէ
Ստեփան վարդապետ եկեղեցական բարե-
կարգութիւններ ընելէ և զիւրերը պարզ-
տելով ժողովրդեան ամէն կիրակի առաւ-
թարունք խօսելէ զոտ ամէն գիւղ ու պարո-
ններ հաստատուելու ալ կաշխատի. մանաւանդ
թէ այս մասին ժողովարդն ալ յորդորելու
և համոզելու համար ամէն ջանք կընէ: Ե-
րանի թէ իր աշխատութիւնը յաջողէին և
որդիւնաւորէին, որպէս զի Ռաշտի սրբ-
բազանին թողած աղիտութիւնն իսպառ
ջնջուէր:

Ի վերջոյ՝ Պ. Նամակազ իբր կը յաւեր-
թէ Սրբազան Պատրիարք Հայրը ամէն
բաղաք և զիւր մէկ մէկ անտուկ զիւր
խրկած ըլլալով (1) իսկ կարծեցայ թաւ
ամենին Շիրակացիք որոնք գաւառաբն-
բաւ մեծ կարօտութիւն կըզան, կը խնդ-
րեն Նորին Սրբազանութեանէն որ բարեհաճի
անոնց այս պահաւոր լրացնելու:

—Երեւոյնական ժողովը իր
նիստն ընելով ի Պալատիա որոշեց որ թե-
րայի Արքայապետ ինչոքն համար Ս. Պատ-
րիարքը Արքային ի գործոց պաշտօնէն
երթայ անձամբ խօսելու համար:

Նոյնպէս Ռեւարդի Տօրապետէն մէջ
չինտ ելնք վարժարանին տրածութիւն
տալով նոյն տեղը կողմեալ ընկերութեան
հրամարեց չինտ Երանց համար գրած հա-
ւաքել:

Իսկ երանական խորհրդոյ կազմու-
թիւնը որ նախորդ նիստի մէջ որոշուած
էր, գործեալ անպարտաւոր ձևով մնաց:

(1) Իսկ անգամ կը կարծեն թէ զիւրէն:

Պատրիարքարանի ելքն ու մուտքը
անբարեկարգ ընթացքի մը մէջ ըլլալով
Երեւոյնական խորհրդոյ կազմութիւնը անհը-
րած կ'ըլլէ և ստիպարական: Սոյն խորհր-
դոյ անդամաց ընդունութիւնը որչափ յա-
պարդի, այնչափ տաւի մեծ պատասխանա-
տաւ թեան կենթարկի Ազգ. Վարչութիւ-
նը: Ուստի այս մասին փառ. ժողովոյ
փութեան թիւնն և ուղարկութիւնը կը
խնդրուի:

—Ամսօրայէն առ մեզ հասած դրու-
թիւններէն կը տեղեկանանք թէ Գեր-
գեարդ վարդապետ առաջնորդ Սերա-
տիոյ, մարտ 20 ին Ամասիա հասնելով
սահմանադրութեան գործադրութեան
ձեռնարկել է:

Ակնդէտ կապանք որ Յանանաթ-
րութեան գործադրութիւնը վաղ ընդգրկ-
կատարուելով յաղեալ և իրաւիտ Սա-
տիոյ և Մաղաւտի միացեալ վիճակը
հանգարտի իւր սիրելի Առաջնորդը կըր-
կին իւր ծոցը ընդունելով, սրտմանակաւ
կապուէ:

Լրացայտնախորդ թուով Մեծ. Դի-
աղար Էփէնտիի նկատմամբ՝ Մալաթիայէն
առ ի հրատարակութիւն մեզ զրկուած
անհաճոյ գրեթէ անպատշաճ դատելով հրա-
տարակութիւնը զանց բրած էինք: Եւ մար-
տութիւնը լաւ տալիք և ըստ այնմ ան-
կողմնակալութեամբ հրատարակելու հա-
մար: Ուստի հետաքրքրութիւնն յաղե-
ցնելու համար շատ մը կողմակալութեան
յետոյ տեսնեմք որ վերջիվերջը զրպարտիչ
գրութիւնք գրեցին հակառակ են, և շատ
մը ծանուցեալ տարագրութեամբ կնք-
վաւերացեալ բազմակիք ընդարձակ հան-
րազրեւր փոխանորդաբեր, հեռագրեր,
նամակներ ու մաղաթիւններ հանել են, զոր
տեսնեմք ու կարդացինք, որոնք ցարգ ոչ ի
նրպատուելած հրատարակութիւնք հերքե-
լէ զատ իրենց խորին շնորհակալութիւնը
և կը յայտնեն Ելիազար Էփ. և իրաւամբ
շնորհակալեաց աթանի կը համարուի, նա
էլ թէ իրօք Ելիազար Էփ. Մալաթիոյ աղ-
ղայնոց գրածին նման աղղախիւրաւոր յո-
ղատ Մալաթիոցոյ վարժած է. նաև
անխիղճ կանուանեն այն տնձինքը որք
յանդէտա Ելիազար Էփէնտի վրայ խնդ-
րարարութիւնն անգարով բաղդախն-
դիք հրատարակած էին, որ բնաւ չաճ կամ
տնկալութիւն մը չունենայէ զատ
Մալաթիոյ յուսեալ միջոցին ամեն ջանք
ու աշխատանք չ'ընդունելով կրօնափոխու-
թեան հակամարտ աղղայինք համազոր է
յորդարելով թէ ինք հաշտարար կըլլայ
Մալաթիոցոյ Պօլսոյ Ազգ. Վարչութեան
և Սոց. Վեհափառ Կաթողիկոսին մէջ տեղի
ունեցած զգալի զեղծութիւնը, և ա-
սանկով կարողութիւն յաջողի, և յաղեալ
հասարակութիւնը հանգարանցնել. ոչ ի
պաշտօնէն այլ պարտախաբար, իրեւ ան-
հատ կարեկից ըլլալով Մալաթիոցոյ
թշուառ կայսրութեան:

Յիշեալ հնարագրութեանն այնպէս
մակարեւեցնելով թէ՛ Մալաթիոյ բոլոր
հայ հասարակութիւնը արդարեւ մեծ իրա-
ւունք ունի, իստաւք մը որ անբաւարա-
րելի է, բայց ժամադրաւոր քանի մը չոր-
պաճնեցու ճրաններուն տակ ճշուած
մնացած ըլլալով այս ընթացքը բռնել է
անդիտարար: Սոսի կարեկցութեան ար-
ժանի վիճակի վրայ Սոց. Վեհ. Կաթողի-

կոսին և Ազգ. այլեւ վարչութեան խորին ու-
շաղրտութիւնը կը հրաւիրուի: սրտէս զի
Մալաթիոյ աղղայնոց իրաւունքը յարգուի
և ժողովարդը աղղային հաստատութեանց
այսինքն եկեղեցեաց հասցի ից ելից և մի-
այն լաւ վերահասու ըլլան, ասոր պատ-
ճառն ալ այն է որ քանի մը չորպաճիք
եկեղեցեաց միմէ վեղելով թիւնը յաղղ-
տակելով իրենց սեփականներ են, 33 տա-
րիէ ի վեր բնաւ աղղին հաշիւ չներկայու-
ցնելով. նոյնպէս կառավարութեան վեղ-
ղային հաւաքուած արդ. հաշիւը հասա-
րակութեան միշտ պահած ըլլալով ժո-
ղովարդը կըրկատկած թէ այս դրանց մեծ-
մասը չորպաճներուն զրպանը մնած է:

Ռուսի իրաց տաւգութիւնը քննելով
կը տեսնենք որ Մալաթիոցոյ վեճն ու կը-
սիւր Առաքել վարդապետի վրայ չէ այլ
իրենց իրաւանց պաշտարանութեան վրայ
զոր դժբաղդատար չ'կրնար վարչութեան
լսելի ընել. վարչութիւնը յամուակալ մը-
նապաճ է, կարծեալ թէ Մալաթիոցոյ
վեճն ու կոսի զիւրաքը կրկին Մալա-
թիոյ առաջնորդ ընելու վրայ է, որ շատ
սխալ է:

Ասոր վրայ ուրիշ առթիւն ընդ արձակ-
օրէն պէտք եղածը կը գրեմք ի տեղեկու-
թիւն վարչութեան և ի հանդարտութիւն
Մալաթիոցոյ:

Վ.Ա.Ե.Ր.Ս.ՅԱ.Լ. Ե.Ր.Ս.Գ.Ի.Ր ՍՈՐԱԳ.ՐՈՒՆ
Թ.Ե.Ա.Ս.Ր. Ս. ՊԱՏՐԻԱՐԿԻՆ ՅՈՒՆԱՅ

Անթիմոս ողորմութեամբ Աստուծոյ
Տիեզերական Պատրիարք Կ. Պօլսոյ
Նորայ Հաղմայ

Առ Արքային և Աստուծոյն
Մեարտալիտ Աթիւնայ և Նախագահ
Սարկ Սինդի ողղափառ Եկեղեցոյ

Հոգեւոր սրբով սիրելի Եղորդ և Պատա-
րագալից մերոյ չափաւորութեան, Տէր Թէօ-
ֆիլէ, մեր եղբայրական սիրոյ համբարն ի
Քրիստոս կը մտածեմք: Բազում տարիներէ
ի վեր մեր Պատրիարքարանը զիմով Հայ Եկե-
ղեցոյ զաւանդակն թախանձակաւ խնդիրներ
կընդունիմք մեր եկեղեցոյն յարեալ. ասոնց
չտեսնեմք ամուսնացեալ և բաղնիքով ընտան-
եաց տէր ըլլալով, և չկարենալով, իրենց օրի-
նաւոր ամուսնանքին լաւ օրինի Հայաստան-
եաց Եկեղեցոյ արձակալի, զաւանդակաւ
թիւնը պատրաստ ապարտանքաւ ունին ի-
րենց բաղձանացը հասնելու, և հետեւաբար յա-
ցա ընտանեքը չ'են զաղբիւր թէ Տէրութեան
և թէ մեր Եկեղեցոյն անընդհատ դանդաւանք
ընելէ: Վասն սրոյ մեր Պատրիարքարանն ալ
մարդարարար այս չարեաց դարման մը տա-
լու կը փութայ, վասն զի երկու աղղոց մէջ
մեծ ցրտութիւններ ծագելու տալիք եղած են:

Արդ, թէ Հայոց Պատրիարքարանին և
թէ Բ. Գրան խորհրդակցութեամբ կը վճռենք
որ ասկէ յետոյ չ'ընդունուին թէ ամուսնաց-
եալ և թէ աղղականութեան պատճառաւ ա-
մուսնանալ արդիւնաւ Հայերը, որոնք եկեղե-
ցափոխութիւն իրեւ խորտակիչ միջոց մը կը
կարծեն աղղականութեան կապին, և լաւ որում
մեր Պատրիարքարանն եկողները՝ մեր կողմնէ
չեն ընդունուիր, կը փութան Ալլադայի եկե-
ղեցոյն զիմել, որ չգիտնալով անոնց դաւա-
նափոխութեան ճամբար ստատաւոր, կընդունի
զանոք իւր եկեղեցոյն ծոցը. ինչպէս որ քիչ
տեսնեմք առաջ մարդ մը և կին մը ամուսնացեալ
և հինգերորդ տարեկան աղղականութեամբ
կապուած ըլլալով՝ իրարու կը սիրահարին, և
իրենց նախկին ընկերները թողնելով Շիրակ կու-
պատանին, ուր մեր Եկեղեցիին ընդունուե-
լով մէկը Գոտանաթիւնս և միւրը Սօփիոս կու-
պանին, ինչպէս որ կ'երեւի յուլի 26, 1872
թուականաւ իրենց քով եղած վիսյաղբերէն
և 173, 174 թուով ամուսնութեան տաւարին
արձանագրութեան օրինակին: Եւ որովհետեւ
Հայկական Պատրիարքարանը չ'երթ փութով
խնդրեց որ հոն ևս առանց քննութեան անպա-

նեղի չըլլան այսպիսիք* և ասան որոյ մեր ներկայ
հոգեւորական գրականութիւնն և եւսանդուն լոյստ.
նաք լարեղէ պատիւ կը համարուի յայտնել թէ՛
Ձեր Սրբազնութեան և թէ՛ Եկեղեցւոյ եկեղեց-
ւոյ կրօնական դասուն, որպէս զի Հայ մեր մեր
Եկեղեցւոյն յարեալ փոփոք ցոյցուցած ասու-
նը՝ նախ Մայր Եկեղեցւոյն հետ մանրամասն
թղթակցութիւններ և բանակցութիւններ բե-
լան, որպէս զի մեր կողմանէ ալ Հայոց Եկե-
ղեցական խնամութեանն պէտք եղած տեղե-
կութիւններն առնուելով՝ դառնաւ փոփոխ բուն
խոյնաւոր հասկցում և ըստ այնմ Ձեզ ևս
հաղորդուի, որ եթէ արդեւ մը չիայ՝ արժու-
նանուն իրենց բաղձանայք, և այսպէս ոչ սոս-
րիմաւորութիւն մը տեղի կ'ունենայ, ոչ ալ մեր
սուրբ անարատ, մտերիմ և անբռնաբարելի Ա-
րքային, որ բնաւ որ և ինչ օտար շահու մը
համար իր ծայր չընդունիր այլապէս մը, ձը-
րաբար խտով և ի գործ դրալի:

Եւ այս մեր եկեղեցական ազգաբարձ-
ութեանց հետ մեկտեղ բնականօրէն մեր սրտային
համայնքն ալ, և կայէք ի բաղձում ասն անխորձ
կենդանութեամբ:

Ձերք ակնածելի Սրբազնութեան սիրելի
Եղբայր ի Քրիստոս.
17 փետր. 1873 ՊԱՏԻՍԻՒՄ Կ. ՊՈԼՍՈՅ
ԱՆԹԻՄՈՍ.

ՊԱՏԻՍԻՒՄ
(Վաճառք-Ել)
Բաղնիք-ակնածելի շրջաբերականի 3
վասն խափանման պատկի Հեղե-
նական տէրութեան մէջ Յանա-
կան եկեղեցւոյն գիմնը Հայոց

ՊԱՏԻՍԻՒՄ ԵՆԼԱՆՍ
Ս. Սինոդ. Եկեղեցւոյն Եկեղեցւոյ առ համայն
արքեպիսկոպոստնս պետութեան:

Հաղորդելով ձեզ և Պօլսոյ սրբազնու-
սուրբ տիեզերական պատրիարքին նկ-
փակեալ գրութիւնը ընդ թուականաւ 17
նոյեմբ. ամսոյ և ընդ համարաւ 849. կը
հրաւիրեմք ձեզ և ձեր հովուութեան տակ
եղած բոլոր կղերականները, որպէս զի
ըստ այնմ ոչ չաղիր լինիք ձեր անձնական
պատասխանատուութեամբ՝ այնպիսի հա-
կաքրիտանէական և տիրող օրինաց դէմ
եղող անտեղութեանց վրայ, որոց դէմ
հակառակողք՝ թէ՛ եկեղեցական և թէ՛
տէրութեան օրինօք խտով պիտի պատ-
ժուին: Վասն զի ծանօթ է ամենուն թէ
ինչպիսի բաղնիքի և բաղնիքային դժգո-
հութիւնք և կործանիչ հետեւանք յառաջ
կուգան այնպիսի անտեղութիւններէ, ո-
րոցմով կը խռովին օրինաւոր ամուսնու-
րու ներգաշխակութիւնը, և ամուսնու-
կան օրէնքները բոլորովին կը ջնջուին:

Ուստի եթէ ձերտակալութի կղերակա-
նաց մէկը իբրեւ սանակալ Ս. Սինոդի վըճ-
ուոյն, խտով և չարաչար պիտի պատժուի:

Մետրապօլիտ Աթինայ և նախա-
դահ Ս. Սինոգի

23 փետր. 1873 թ. ԹԻՓԻՒԼՈՍ
յԱթէնս (Տեղի կնքոյ)

Մետրապօլիտ Գեղարքայի՝ Անտոնիոս
• Լէվկատայի՝ Դրիզոբիոս
• Իտրայի և Սրէյիայի՝ Նէֆիտոս
• Թրիֆիլիոյ և Օլիմպիոյ՝ Իլնաթիոս
Վ. Ասենապալի
Իլնաթիոս
Վ. Իբրիթիոս

ՊԱՏԻՍԻՒՄ
Վաճառքեալ ինքնազիր ստորագրու-
թեամբ Ս. Պատրիարքի Յանայ. Նորին
Բարձր Սրբազնութեան տիեզերա-
կան Պատրիարքի և Պօլսոյ Նորոյ
Համայն Տ. Տ. Անթիմոսի Ս. Սինոգ-

եկեղեցւոյն Եկեղեցւոյ նախիւ զեղբայ-
րական սրտային համայնքի Քրիստոս:

Անցեալ ամսոյն 17 թուականաւ և
ինչ համարաւ 849 առ սրբազն Ս. Սինոգի
եկեղեցւոյն Եկեղեցւոյ ազգայն Ձեր Սրբազ-
նութեան գրութիւնը կարգ առնելով և
հասկցուելով հակաքրիտանէական և տի-
րող օրինաց դէմ եղած անտեղութիւնք,
որոցմէ կը բղին անթիւ և զանազան կոր-
ծանիչ զժրագործութիւնք ամեն յեղի և
ամեն կարգի օրինաւոր ամուսնոյ, փու-
թայ եւանդեալ և ըստ նախնական պար-
տաւորութեան պէտք եղած ազգաբարձ-
ութեանը ուղարկել բոլոր Եկեղեցւոյն տէրու-
թեան Արք. եպիսկոպոսոց, և անոնց մի-
ջոցաւ իրենց հովուութեանը տակ եղող Ս.
կղերին, որպէս զի սոյն շրջաբերական նա-
մակաւ զգաւ յայնչեւ և հակառակ վարդ-
ները խտուողոյնս պատժեն այս չարեաց
առաջին տեսուելու համար. վասն ոչ սո-
րիկ կու դարձնեմք ի կատարեալ տեղեկու-
թիւն ձեր՝ երկու ապեալ օրինակք շրջա-
բերականի:

Ձեր սրբազնութեան օրհնութիւնքը
ինչպիսիք ի Քրիստոս եղբայր և պատու-
ազակիցք:

Մետրապօլիտ Աթինայ և նախա-
դահ Ս. Սինոգի
28 փետր. 1873 թ. ԹԻՓԻՒԼՈՍ
յԱթէնս (Տեղի կնքոյ)
Ստորագրութիւնք

Մետրապօլիտ Գեղարքայի՝ Անտոնիոս
• Լէվկատայի՝ Դրիզոբիոս
• Իպրայի և Սրէյիայի՝ Նէֆիտոս
• Թրիֆիլիոյ և Օլիմպիոյ՝ Իլնաթիոս
Վ. Ասենապալի
Իլնաթիոս
Վ. Իբրիթիոս:

Ահաւասիկ մեր Պատրիարքարանէն առ
Պատրիարքարան Յանայ գրուած պատաս-
խանոյն պատճենը

Առ Փոխանորդարան և Պօլսոյ Իբու-
մէնիքոս Պատրիարքարանին Յանայ.
Գերապատիւ Տէր:

Ընկալայ Ձեր Գերապատիւութեան
1740 թուահամարաւ և 23 մարտ 1873 թը-
տականաւ նամակը, յորում ձերտեալ
էին, Ա. Ամենապատիւ Սրբազն Պատրի-
արքին առ Սինոգի Եկեղեցւոյ ազգայն նա-
մակին, Բ. Նոյն Սինոգի առ Սրբազն
Պատրիարքն ուղղեալ պատասխանային, և
Գ. Նոյն Սինոգին կողմանէ Հեղեկական
տէրութեան մէջ գտնուած Արքեպիսկոպո-
սոց զրկուած շրջաբերականին վաւերաց-
եալ օրինակները, զորս ուշի ուշով կար-
գալով՝ զհամարութեամբ տեղեկացայ, որ ա-
մուսնական խնդիրներէ յառաջացած հա-
կաքրիտանէական և մեր վաղեմի բարե-
կամութեան վրդովում պատճառով տու-
թեմ վերցուած է, ոչ միայն Օսմանեան տէ-
րութեան երկրէն, այլ նաեւ համբնէն եւ-
րոպայէն, որոց ինքնաբերաբար հաճած է
ծանուցանել Պատրիարքարանը և ընդու-
նել տուած, որ հոն ևս այսուհետեւ
չպատահին արտաքին քրիտանէական
և եկեղեցական օրինաց կրկնամուսնու-
թիւններ, և արեւակցութեան պատճա-
ռաւ արգիլելոց պատկառութիւնք, որք
ազգայն ընտանեկան և բարոյական կեանքը
կը խռովին ու կը քայքային:

Պատրիարքարանս ուրախ կ'ընի որ այս-
պիսի քրիտանէական իրաւանց վրայ հիմ-

նեալ խնդիր մը պաշտօնական որոշում և
կերպարանք կ'աւանտ, և ըստ այնմ սիրելի
է ինձ հաւատալ, որ Արքեպիսկոպ. մէջ գրա-
նուող երկու հին ազգայն բարեկամութիւնն
ու քրիտանէական եղբայրութիւնն ամրա-
պնդող այսպիսի բարեկարգութիւնք հետ-
զհետէ իրապէս արդիւնաւորելով, այսու-
հետեւ վշտացոյցիչ պարագայներ իրապո-
սեմ հետ պիտի լինին, և մեր Ա. հետարանա-
կան սիրոյ յարաբերութիւնը պիտի յարա-
տեւէ, որ միայնակ նշանն է աշակերտու-
թեան Տեառն մերոյ Յիսուսի Քրիստոսի:

Սրբազնիս ողջունելով զՁեզ ի համ-
բոյր սրբութեան, մնամ Գերապատիւ
Տեառնդ միշտ բարեացողով

յԱթի շնորհաց 1873 Ն. Ծ.
Մարտ 31 Պատրիարքական ֆոխանորդ-
ի մեր ազգական Հայոց
Ռեթի Արեգի ԺԹ Յանայ Գեղարքայ
Միւսն

Կը լսեմք թէ Գեր. Բարթողիմէոս Ս.
արքեպիսկոպոստը, ըստ յայտարարութեան
արտաքին դործոյ պաշտօնէի. Ս. Զատ-
կէն անմիջապէս վերջը մայրաքաղաքէս
պիտի մեկնի ի Պրաւա. Կըստ թէ այս
առթիւ Մեծ. Քարաէօղեան Լեֆէնի
Բարթողիմէոս Սրբազնի համար յատուկ
չողենաւ մը պիտի վարձէ:

ԽԱՌՆ ԼՈՒՐԵՐ

Հաղայիք դրած էր թէ Զատիկի տօնի
առթիւ վաթսուր տալիս կեցող կայսերա-
կան նաւէ մը զննմանօղներ պիտի տրձը-
ուին ի պատիւ Եւրոպական տէրութեանց
որոնց ժողովուրդը տօն կը կատարէ: Մենք
պաշտօնական ազգայնէս ստուգելինք որ
Հաղայիքի տուած այդ լուրը բոլորովին
անհիմն է:

(Լ. Թ. Ե. Ե.)
—Նախորդ Մեծ. Եպարդոս Բարձր.
պատիւ Լատտ փաշա Դօնեայի կուսակալ
անուանեցաւ:

—Եղիպատական լրագրէ մը կը տեղե-
կանումք որ վերջին քսան տարիներու մէջ
Եղիպատական բնակչաց թուոյն վրայ 764739
հոգի աւելցեր է:

—Բնիկ Եանեայի Յոյն մը անցեալներ-
ը Պէշիկթաշի նաւամատոյցէն լինելովքը
ժողը նետեր է: Թէպէտ և բաւական ժա-
մանակ ժողը մնացեր է, լայն սակայն
պղ առողջ կրցեր են ժողէն հանել:

Պէտք եղած քննութիւնքն ընելէ վեր-
ջը, յայտնուելով որ թշուառ յոյներ չի-
մարած է. անմիջապէս Յանայ յիմարա-
նայք տարեր են:

—Մարտ 19 ին Եօղկատի մէջ կէս
գիշերէն սկսելով մինչև առտու չորս մա-
տի թանձրութեամբ ձիւն եկեր է:

—Փեթիքապարիկէն կը գրեն թէ
Պարսից Ծահը յիւրապա ուղևորութեան
ի դարձին Սթէնքէն և Պոլսէն չալուի
անցնի. այլ իտալիայէն Սիւլէի և անկէ
Մէքքէ և Մէտինէ ուստի երթալով, Պա-
րսի ճամբով ուղղուի Թէհրան պիտի
անցնի:

—Աքսորի գաղաղարանաւ Տաճիկ
խմաղբայն իւրաքանչիւրին կատարու-
թեան 600 զրշ. ամսական որոշուելէն դատ
100 զրշ. պաշտաւորի ծախուց համար յատ-
կացեալ է:

— Մայրութեան Պարսկական դեսպանը Կայսերական կառավարութեան Պարսկաց Տաճկաստանի մէջ իւրիւ հպարտակ դատուելու որոշման դէմ՝ յետոյ մը յարուցանելու նպատակաւ վեհապետ Շահին հետ քանիցս բանակցելէ յետոյ, վերջապէս Բ. Դրան սոյն որոշման դէմ դադարեցնելով իւրիւ անցեալները առ որանկէ, սակայն ցարգանկատախանի մը նշանակէ և անպէս կը կարծուի թէ՛ Բ. Դուռը իւր որոշման վրայ հաստատու մնալով, յուսալի չէ այլ ևս իւր դիտաւորութիւնը փոխել որ իր իրաւունքն է :

—Նորմալը Մեծ. եպոսը ու բարձրապատիւ Շիրվանիզատէ Մէհմէտ Իիշտի փաշա երէկ օտար տէրութիւնէն դեպքաւննելոն բնդուհեց :

—Ի. Պօլխար Անդրիանապոլսոյ հետ միացնող երկաթուղին աւարտած ըլլալով շարաւթ առաւօտ, երկաթուղւոյ վերահսկող ղեկավար և ֆթմառ իրենց հետ ունենալով միւս բոլոր պաշտօնեայիները երկաթուղւոյ շարաւթի վրայ մտնելու համար իրարմէն զոգորդեցին :

Հրապարակող մէջ կը գտնուէին Պ. և Տ. Լէսեփս, Օսմանեան կայսրութեան պոնտֆայի տնօրէնին աղջկունք և Ռուսիոյ դեսպանատան առաջին թարգմանը : Կէս օրուան միջոցները Զորու հասան, ուր երբաթ ուղղոյ երկրաչափները ուղեւորաց սիրալիր ընդունելութիւն մ'ըրին :

Կիրակի առաւօտ Զօրլուէն մէկնհալ՝
Անդրիանապօլիս հասան, ուր խառն բազմութիւն մը ժողովրդեան այս փորձը տեսնելու համար դունդադառնդ դիմած էր։
Այսպիսի դէպք մը Օսմանեան վարդապետ Մայրաքաղաքին համար անշուշտ մեծ կարեւորութիւն մ'ունէր։

Ճամբարդուծիւնը անխտանդ եղաւ : Ուղեւորք երկուշորթի օրն ամբողջ Անդրիանապոլիս մնալով , Վառաւոր ճաշմը տրուեցաւ , ուր Պ. Լէսէփո ըստը հիմնադրաց և աշխատողաց շնորհակալութեան բաժակ առաջարկեց , և ծանոյց միանգամայն թէ Տաճկաստանի երկաթժուղոյ ամենէն մեծ գծոյն աւարտումը և յաջող ուղեւորոյթիւնը նաեւտելու համար հեռագիր մ'ուղղած էր առ Բ. Եպարդոսն :

Երկաթուղւոյ վերահստւէք Վիսա-
դարձաբար իրենց շնորհակալութիւնը
յայտնեցին Պ. Լէսեփի և միանգամայն
անոր ներկայութեամբ զգացած խնդու-
թիւննին :

Երեւելաբլի առաւօտ ալաֆրանկա ժա-
մը 7 ին երկաթուղին մէկնեցաւ Անդրի-
տնուպօլէն և իրիկունը ժամը ութին հա-
սաւ ի Պօլիս, ճամբան բաւական կենալէն
և ջաթալճա ալ ճաշ մը ընկէն վերջը յոր-
մէ կը հասկցուի թէ 320 քիլօմէթր ճամ-
բան Վուկէսին ժամուան մէջ աւնուած է:

Երբ մտածեմք անդամ մը որ այս աշխատութիւնքը հաղլւ երկու տարուան միջոցի մէջ լրացած են, հակառակ բաղմադիւի արդեւքնելու և դժուարութեանց կարծեմք թէ այսպիսի յաջող արդիւնք մը ձեռք բերելը մեծ նշանակութեան արժանի է :

— Բ. ՄԼԺ Եպարդուր իւր պաշտօնին մէջ հաստատուելէն յետոյ, Սպարապետի դուռը դնաց, Եւստֆ Իզդէստին էֆէնտին հետ տեսակցիլու համար:

— Պեռլինի Օսմանեան դեռապան Արիսթարքի պէջ, հրամանաւ մայրաքաղաքս եկաւ :

— Կը լառի թէ երեք օրէ ի վեր ջըր-
հանայ միջոցաւ Բերա և Ղալաթիս քէ-
հատհանէն խմելու հօրը ծուր կնդռնին :

— Իսպոներական բանակի չորրորդ զօ-
րարածնի ժողովոյն նախագահ Նէճիպ
վաշտերկիւ շարժի օր Մայրաքաղաքս հա-
տաւ, - Իգլիական Լօսնկիւրիւ շինուելիք գի-
ծին հաստատու թեան համար պէտք եղած
կարգադրութիւնքն քննիւ համար :

— Իստիկաւոր իզմիտի երկաթուղւոյ վարչութիւնը որոշած է որ Զատիկի աօնին օրերը մասնաւոր թուէն մը Հայաստանի վաշայէն կէպոյէ տիտի երթեւեկէ :

— Փարիզէն եկած հեռագիր մը կը
ճանաչանէ թէ ապրիլէ ամսոյն առաջին
տառը օրուան մէջ Սուէճիէի ջրանցքի եր-
թեւեկու թենէն 76հ,000 խորանքի ար-
դիւնք մը դպաշեր է :

ՆԱԽԱՅԻՆՈՒՄ

Ամէն տեսող աղինւ ըմպելիք և իտարեւ
ղէնք մասնաւորապէս Եւրոպայէն և Տաճկաս-
տանի այլ և այլ քաղաքներէն բերուած . ինչ-
պէս նաև Զատիկի առթիւ խրատ ընտիր համե-
մով սպորտասուած ԶեօՌէֆ գահացուցիչ գնով
կը ծախուին իւսէիւտար Ալլամիէ Աճկալատէմի
դեղադանի կից Ն. Ղուկասեանի մասանը :

ԱՇՆԱՆ ՏԵՐԵԻՆԵՐ

4115

ԳԱՂՏՆԻՓ ԵՐԻՏԱՍԱՐԴԱՑ

61

ᠭᠤᠰᠤᠯᠠᠭᠤᠯᠤᠰ

Գ. ՊԱՂՏԱՍՍԱԿԵԱՆԻ

Սոյն օգտակար գործքիլը , որ անկիտւ եւ
 րիտաւարդութեան վերանորոգման վրայ կը
 խօսի , արժանի է ամեն չափահաս երիտասարդ
 դէպ ընթերցման , յուսալով որ պիտի կրնան
 մեծապէս օգտել :

Այդ տնուի ամեն հայ դրամականաց քով
ի գին 5 դր . և կեդրոնատեղին է՝ Ուլուն չարիի
դուռը թիվ 3623 Թեյկեան պրատունը :

ԱՌԵԽՏՐԱԿԱՆ

ՆԵՐՖԻՆ ԲԵՐԲ

Գիթիւրէ	Ղալաճըլս Ա. տեսակ	26—
ԲԱՄՊԱԿ	Կէյլէ	10—00
	Ատանա	8—20
	Պարսկաստան	7 10
	Վրաստան	7—20
ԲՈՒՐԴ	Լուացուած	12 30
	Զլուացուած	7
ԳԻՏՈՐ	Սեւ	11—
Ճէճիւ	Գալսէրի	17—20
ԹԻՖԹԻԿ	Էնկիւրիի հօխա	[45—50
	Բօնիա	—
ԱՅՅԻ ՄՈՐԹ Մէկ Օտա	Լ. հաղը	7—3
ՄԵՂՐԱՄՈՍ Անատ.	Լիւան 110 էն	26
	Բումէլի	—
ԱՃԻՕՆ	Առաջին տեսակ	275—380
	Մալախիա 18 Մէճիտ	

ԱՐՏԱՔԻՆ ԲԵՐԳ

Գլուխ շաքար	ռսկի	260
Փռչի	Ա. տեսակ	251
Խահվէ		1200—1580
Պղլլեղ	օխայ	12— 10
Անաղ լկրա	100էն	— 1000 կենդ.
Նիւտայր		8—30
Լեղակ (չիլիտ)	օխայ	150—147
Զինիօ	100 օխան	100 շիրանդ
Գարիշիցայ		150 զրուչ
Կաղ Ամերիկայ	Տոթտ սնտ	107 մէճիտ
Կաշի Գաղլիլայ(քէ օսլէ)		37
ՇիբԱՅ		52 26

Պրինս Թադրայ մէջ	18
Զայ Քօնիկօ օխան	51
՝ Քէքօ ծաղիկ	—
Երիւթ ձաղաձև	—
՝ տախտակ 1.	106
՝ բնակարան	—180
Կարադեղ	14—16
Խաւնար	45—50

ԸՆԹԱՑԻ ԴՐԱՄՈՅ

Սէդդ լիւս	դուռ	110—10
Նարոյն	•	87—10
Ինկոյն ռոս	•	89—13
Քրիստոս	•	81—10
Հիւսիս	•	104—10
Սէթ ալի	•	104—50

ԳՐԾԱԿԱԼ ՈՒԹԻՆ

ՄԱՐՍԻԱ Խաչատուր աղայ² Սարաճեան
ԱՅՆԹԱՊ Ընկերացաւորաց ընկերութիւն
ԱՍՏԱՐԱԶԱՐ Կարապետ աղա Թօլալզեան
ԱՍԱՆԱՅ Պեարոս աղա Ճիւրճեան
ԱՐԳՎԻՆ Մ. Արաշամ աղա Դուրդէնեան
ԱՐԱՊԿԻՐ Դօլանճեան Հաճի Զէյպի
ԲԱՐԵՐԻ Գէորդ աղա Սաղորեան
ԲԱՆՈՒ Աստուածատուր էֆ. Տէրէլեան
ԲԱՂԷՆ Խաչմանուկ Մ. Վարդան աղա
ԵՂԻՊՏՈՍ Սենեքերիմ էֆէնտի Գալանճեան
ԵՐԶՆԿԱՅ Սիմէոն աղա Խաչատուրեան
ԵԾԶՈՒՆ Յարութիւն էֆ. Անտրեան
ԶԷՅԹՈՒՆ Հաճի Յակոբ էֆէնտի
ԷՆԿԻԻԻԻ Կարապետ պատուելի Համալեան
ԷՏԻՆԷ Մ. Կարապետ Մ. Ալիբեան
ԹԱՐԱՅՈՒՄ Լաթիւրեան Ընկերութիւն
ԹԷՔԻՐՏԱԳ Երզնէ էֆ. Փանոսեան
ԹՎԻԱՏ Մանուկ էֆէնտի Աթուհեան
ԽԱՐԵԽԻ Թովանէն էֆ. Եղլըճեան և
ՀՈԳՈՒՄՈՒ Տ. Յարութիւն էֆ. Հէքիմեան
ԿԱՐԻՆ Ղալալոս պատ. Վահանեան
ԿԱՐՍ Մկրտիչ էֆէնտի Էնթամեան
ԿԷՅՎԷ-ՂՈՒՌՏՊԷԷՆ Նշան պատուելի
ԿԻՐՍԱՆ Գ. Խ. աղա Մարմանեան
ԿԻՐԻՆ Յակոբ պատուելի
ԿՍԻՆԱՅ Նշան աղա Աթուհեան
ՀԱԷՊ Գէորդ աղա Անտրեան
ՄԱՐԱՇ Յարութիւն էֆ. Մուրատեան
ՄԱՐԶՈՒՆ Յովնանէն Վ. Պէնուհանեան
ՄԵԼԻՏԻՆԷ Ս. Մ. և Ս. աղա Գարօլանեան
ՄՈՒՇ Վահան աղա Մամիլեան
ՆԻԿՈՒՐԵՍ Խորով էֆէնտի Էսիճեան
ՈՒՐՅԱ Յակոբ Պատուելի Արեան
ԶՍՐԱՆՃԱՆ Մ. Կարապետ էֆէնտի
ՊԱՆՏՐՄԱՅ Արամ աղա Էսիճեան
ՊԱՅՈՒ Եղիա պատուելի Տ. Ե. Գ.
ՊԱՐՏԻԶԱԿ Մ. Յարութիւն Տ. Կարապետ
ՊԱՌՈՒՄ Ստեփան աղա Կիւրճեան
ՈՍՄԱՆ Յակոբ աղա Դիւանդեան
ՍԵՐԱՍԻԱ Սիմէոն էֆէն. Հէքիմեան
ՍԻՂԻՍԻԷ Հայ Ընկերք ընկերութիւն
ՍԻՂԻՆԶԻՍԱՐ Յակոբ աղա Գալիլայեան
ՎԱՆ Գէորդ էֆ. Աճմարաչեան
ՏՐԱՊԶՈՆ Կարապետ աղայ Սարգսեան
ՏԻԳՐԱՆԱԿԵՐՏ Գէորդ աղա Կ. Զալըճեան
ԲԳԻ Մ. Տ. Ա.

ԽՄԲԱԳԻՐ ԵՒ ՏՊԱԴՐԻՉ

ԱՆԴՐԱՆԻԿ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

Ի ՏՊԱՐԱՆԻ Ա՝ ՎԱՐԴԱՆԵԱՆ

4. ՊՕԼԻՍ ԳՈՒՄԴՐՈՒ ԽԱՆ